

Høringsuttalelse 202301154

Ny Krossdalen transformatorstasjon

Ny 420 kV Steinsland-Krossdalen og ny 420 Steinsland-Krossdalen og ny delstrekning 420 kV Krossdalen-Haugsvær

Uttale fra Torill Refsdal Aase og Knut Aase, hytteeiere på Nygard og brukere av det aktuelle området i Modalen.

Undertegnede er bruker av området gjennom snart 60 år og hytteeier på Nygard i over 50 av disse. På Nygard er det ca 100 hytter, 4 bruk hvorav minst ett kanskje vil bli gjeninnflyttet på noe sikt.

Bildet viser Krossen på Nygard, et mye brukt tur- og friluftsområdet lokalt og regionalt. Garden Liland i venstre bildekant. Eksisterende mast (pr 2023) på Åsen i bakgrunnen. Bilde privat.

Vi forstår behovet for oppgradering av strømmettet, og ser positivt på arbeid med spenningsoppgradering i eksisterende linjetraséer.

Opprinnelig skulle denne stasjonen legges til Steinsland i Modalen, men det er henlagt da det er «for dyrt». Så vidt vites, var det ingen større konflikter ved å legge trafostasjonen dit. Vi understreker at dette alternativet må utredes på nytt.

Kommentar til informasjon til berørte parter.

Det står at infomøtet 29. sept. 2023 ble annonsert på kommunens facebookside og hjemmeside, samt innbyggere som bor tett på områder som berøres av arbeidet. Også representanter fra to ulike hyttevevforeninger var informert om åpent informasjonsmøte og invitert til befaringen.

Nygaard Vassverk er et privat vann-og kloakkanlegg som eies av hytteeiere på nordøstsiden av Krossen. Vassverket administrer også Nygaard Veglag, på vegne av Modalen kommune, Eviny/BKK og altså hytteeierne som sokner til veien opp mot Nygaard pumpekraftverk.

Ingen i vassverket eller administrasjonen av veglaget er informert om eller invitert til verken møter eller befaringer, eller har fått tilsendt konsesjonssøknaden. Modalen kommune har ikke informert oss. De færreste nilser kommunens hjemmeside.

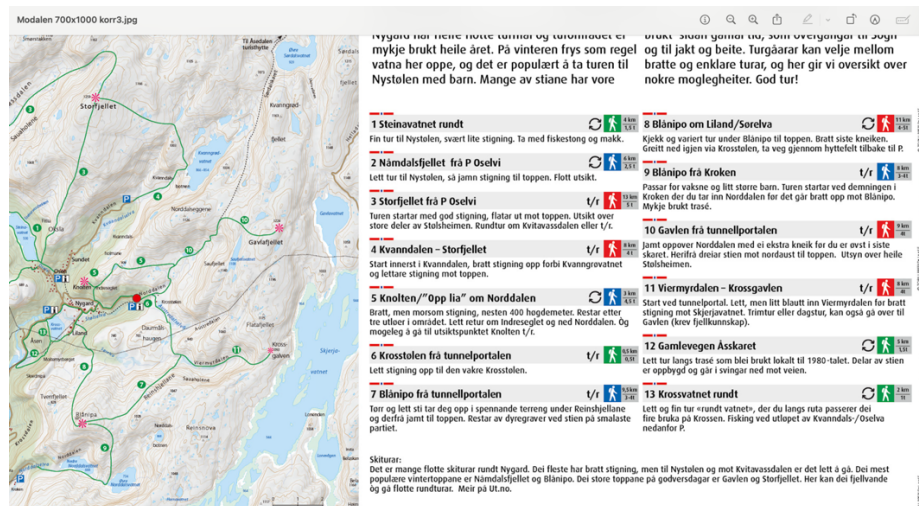
Vi mener at vi ikke er tilstrekkelig opplyst om tiltaket.

Tur og friluftsliv. Det vises turløyper markert i NVE sitt Atlas. Her er det flere mangler. En av disse er Gamlevegen om Åsen, som har ligget der i uminnelige tider. Dette er Statnett også klar over; «Den nye veien vil komme tett på et listeført kulturmiljø». Den gamle ferdavegen mot Øvre-Helland samt både eldre og stølsmiljø som blir brukt (fritid) blir påvirket.

12 Gamlevegen Åsskaret 5 km / 1,5t

Lett tur langs trasé som blei brukt lokalt til 1980-talet. Delar av stien er oppbygd og går i svingar ned mot veien.

Det uttales også at mange av turene i området er krevende og derav i lite bruk. Turene på vedlagte utsnitt av turkart, er kategorisert i henhold til det nasjonale Turskiltprosjektet, hvorav få har nådd kategori krevende.

nygaard har mange flotte turløyper og turrommet er mykje brukt heile året. På vinteren fryser som regel vatna her oppe, og det er populært å ta turen til Nystolen med barn. Mange av stiane har vore brukte sidan gamalt av, som overgangen til Øygn og til jakt og beite. Turgåarar kan velje mellom bratte og enklare turar, og her gir vi oversikt over nokre moglegheiter. God tur!

1 Steinavatnet rundt
Fin tur til Nystolen, svært lite stigning. Ta med fiskestong og makkl.

2 Nådalsfjellet frå P Oselvi
Lett tur til Nystolen, så jamm stigning til toppen. Flott utsikt.

3 Storfjellet frå P Oselvi
Turen startar med god stigning. Flatar ut mot toppen. Utsikt over store delar av Stabshelmen. Rundtur om Kvitavassdalen eller t/r.

4 Krvandalen - Storfjellet
Start innest i Krvandalen, bratt stigning opp forbi Kvitavassvatnet og lettare stigning mot toppen.

5 Knollen/'Øpp lia' om Norddalen
Bratt, men morsom stigning, mesten 400 høgdemeter. Restar etter tre utløer i området. Lett retur em Indreseglet og ned Norddalen. Og mogleg å gå til utsiktspunktet Knollen t/r.

6 Krossstolen frå tunnelportalen
Lett stigning opp til den vakre Krossstolen.

7 Blånipo frå tunnelportalen
Turr og lett sti tar deg opp i spennande terreng under Ruinsfjellane og derifrå jamm til toppen. Restar av dyregraver ved stien på smalaste partiet.

8 Blånipo om Liland/Sørhva
Kjøkk og variert tur under Blånipo til toppen. Bratt siste kneiken. Gritt med isjen via Krossstolen, ta veg gjennom hyttefelt tilbake til P.

9 Blånipo frå Kroken
Passar for voksne og litt større barn. Turen startar ved demningen i Kroken der du tar inn Norddalen før det går bratt opp mot Blånipo. Mykje brukt trasé.

10 Gavlen frå tunnelportalen
Jamm oppover Norddalen med ei ekstra kneik før du er øvst i siste skaret. Herifrå dregir stien mot nordaust til toppen. Utsyn over helle Stabshelmen.

11 Viermyrdalen - Krossgavlen
Start ved tunnelportalen. Lett, men litt bløtt inn Viermyrdalen før bratt stigning mot Skjogsvatnet. Trimtur eller digstær, kan også gå over til Gavlen (krev fjellkunnskap).

12 Gamlevegen Åsskaret
Lett tur langs trasé som blei brukt lokalt til 1980-talet. Delar av stien er oppbygd og går i svingar ned mot veien.

13 Krossvatnet rundt
Lett og fin tur «rundt vatnet», der du langs ruta passerer dei fire brukta på Krossen. Fiskeing ved utløpet av Krvandals/Oselva nedanfor P.

Skilturane:
Det er mange flotte skilturar rundt Nygaard. Dei fleste har bratt stigning, men til Nystolen og mot Kvitavassdalen er det lett å gå. Dei mest populære vinteroppangane er Nådalsfjellet og Blånipo. Dei store toppane på godversdagar er Gavlen og Storfjellet. Her kan dei fjellvande og gå flotte rundturar. Meir på Ut.no.

Over Nådalsfjellet og om Svartavatnet mot Kvitavassdalen går det parallelle linjer i dag mot Steinsland. Minst en av disse må fjernes når nye master er bygget. Alternativet er å bruke eksisterende, noe som bla er gjort på linje til eksisterende trafostasjon fra øst.

Store landskapsendringer

Den foreliggende søknaden viser et uventet stort anlegg, som skal plasseres ved elven i et sart område preget av bjørk-, myr- og elvelandskap. Anlegget/vegen vil føre til store endringer i terrenget.

Massene er tenkt plassert i terrenget rundt trafostasjonen. Dette tar lite hensyn til landskapet og dets naturverdier. Det er selvsagt at landskapet må tilbakeføres i størst mulig grad.

Elven får tilsig av uønskede sedimenter.

Det må her gjøres betraktninger om innvirkning på Modalselven videre, der et arbeides for å gjenopprette fiskebestanden (bla. laks) ved kalking kun få km der Krossdalselven renner ut. Statnett sier selv at det blir økt risiko for miljøskade pga utslipp til vann, og betydelig fra forringelse av Krossdalselvi. Fra søknaden: «Anleggsområdet og permanente deponier skal legges svært tett på elva, som medfører betydelig risiko for tilslamming samt avrenning fra sprengstein, i tillegg til at mye av kantvegetasjonen blir fjernet. ... En rekke avbøtende tiltak er foreslått. ... Tiltaket innebærer risiko for betydelig miljøskade i anleggsfasen og noe miljøskade i driftsfasen dersom ikke avbøtende tiltak gjennomføres. ... Det foreslås oppfølgende undersøkelser før anleggsstart for å bedre miljøkunnskapsgrunnlaget .... Anleggsarbeidene gir derfor potensial for vannforurensning og midlertidig forringet tilstand etter vannforeskriften og betydelig miljøskade.»

Fra massedeponier har vi som holder til langs elven på Krossen, erfaringer fra, med tilgroing av elveløp og slam i Krossvatnet, etter anlegget av pumpekraftverket på Nygard (BKK/Eviny). I løpet snart 25 år, har heller ikke vegetasjonen tatt seg opp.

Kalkingsanlegget

Kalkingsanlegget i Modalen er plassert på Espeneset, rett nedanfor Øvre Helland. Anlegget blei påbegynt i 2015, med ferdigstillelse i mars 2016 og høgtidleg opning den 10.05.2016.

Anlegget er eit såkalla «slurry anlegg». Kalken vert lagra i flytande form i store tankar, og vert dosert ut i elva i henhold til måling av surheitsgrad (pH). Fordelen med ein slik type anlegg er at ein då ikkje vil ha store ansamlingar av kalk langs vassdraget, men få ut kalk i riktige doser med betre kontroll på pH-verdien.

Bilde fra kalkingsanlegget på Øvre Helland. Bilde fra nettsiden.

Vei

I pnkt. 3.8.1. Ny vei og oppgradering, står det at veien må dimensjoneres for kjøretøy på 400 tonn. Vi antar de mener kjøretøy med last på opp til 400 tonn. Transformatorer må monteres et sted. Vi ber om en utredning av hvorvidt deler av dette kan gjøres på endelig plassering (trafostasjonen), noe som kanskje kan redusere behov for uforholdsmessig store skjæringer og fyllinger. At svinger må utbedres er forståelig, men veien innover dalen har liten stigning, mange rette strekninger. Det må i videre behandling vurderes om denne strekningen kan få en enklere tilretteleggingsgrad enn foreslått i søknad, med nødvendig møteplasser til anleggstrafikk, og som kan tilbakeføres til å passe enklere trafikk når anlegget er ferdig.

Vegen til Nygard ble anlagt i 1935. Den har tålt utbygging av både elver, trafostasjon og pumpekraftverk. Men tenkte anlegg vil rasere hele dalen oppover.

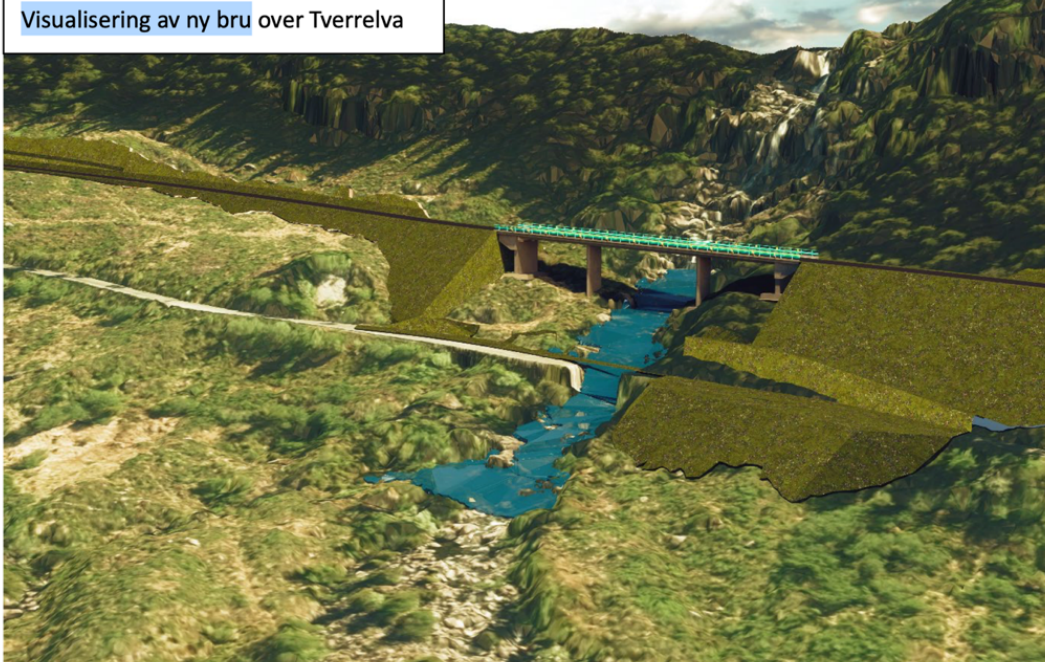
Gjennom sin konsesjonssøknad og vedlagte utredninger, virker det som om Statnett er fullt klar over hvilket ødeleggende naturinngrep de søker konsesjon for. Opplevelsesrik og viktig norsk natur bygges ned bit for bit, og dette er et nytt bidrag til den negative utviklingen.

Det som omsøkes er et omfattende industrianlegg plassert i en liten vestlandsk sidedal som er mye benyttet lokalt og regionalt til friluftsliv og rekreasjon, og er Modalen kommunes viktigste friluftsområde sommer og vinter, understreket ved storsatsning på området til dagsturhytten Olav Nygard bu som blir eksponert for både eksisterende og nye kraftlinjer.

Først og fremst ber vi om at plasseringen på Steinsland tas opp på nytt. Alternativt ber vi Statnett at anlegget gis en ny gjennomgang med sikte på tilpassing, og særlig om det som nevnt over, under bygging av trafoelementene, kan gjøres tiltak som kan begrense størrelsen på komponentene som skal fraktes til anlegget for å redusere behovet for unødig store inngrep.

Visualisering av ny bru over Tverrelva

Illustrasjon fra konsesjonssøknaden viser store endringer i landskap ved Tverrelvi. Det må være mulig å finne tekniske løsninger for montering av tunge komponenter på stasjonsområdet for å hindre slikt inngrep.

Bilde fra Steinsland, som opprinnelig fra tiltenkt ny trafostasjon, et reelt alternativ til Krossdalen som må utredes. Inn hit er det fylkesvei og ingen stigninger. Området er ferdig planert. Bilde fra søknaden

Vi anmoder Statnett og NVE å vektlegge våre synspunkter i denne saken.

Bergen 11.08. 2024

Torill Refsdal Aase – Knut Aase
Kvanndalsveien 79, Nygard. Bosted Bergen.

Bilde fra Svartavatnet/Nystølen mot privat hytte og fritidstøler oppe i lien. Området er mye brukt hele året. Kraftlinje går til venstre for fotograferingspunktet, og berører området sterkt. Bilde privat.